Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: Hatvany L.,
Cím: Herczel tanár

Forrás: Pesti Napló

Bp. (Hely) | 1918. XI. 29 (Idő) | (Köt. v. füz.) | (Oldal)

Osztályozás
Tárgy: 92
Hely: Herczel tanár
Idő: "1918"
Személy

Herczel tanár

A *tanár*, — csak igy hivták a pesti társaságban. Mindenki ismerte, mindenki tisztelte, mindenki szerette.

Ha kanári-sárga autója végigszaladt a városon, mindenki tudta: Ez a *tanár* autója. A *Herczlié*.

Vidám, kis, okos szeméből, melyet fekete, busa szemöldök árnyalt, csak ugy sugárzott a nagy okosság. Az epicureisták derüs okossága.

Áldott mestersége volt, hogy kivágja mások beteg testéből a szenvedést. Szerencsés természete volt, hogy a maga szenvedéseit, lelkieket és testieket, — mert bizonyára neki is kijutott belőlük! — ne engedje magán elhatalmasodni. Mindig jókedvünek láttam. Haragudott a gondra. Messzi elüzte magától a gondnak, még árnyát is. Volt rá kitünő módszere.

Tudta igen jól, hogy az élet sivár napoknak lomha egymásutánja s hogy minden előtted fekvő nap, melyet estig le kell élni, csupa nyitott ablak, melyen a *spleen* baglya undok huhogással repül feléd. S mivelhogy az élettel nem lehet élni, tehát élni kell az élet ellen. Dolgozni kell. Ez a fő. *Nyisz, nyisz*, — mondta tréfásan s rámutatott a késére. Beleszületett a mesterségébe. (Apja 48-ban tábori orvos volt. Forradalom után Haynau elé került, aki csak rákiáltott: *Du Kossuth-Hund* s megkegyelmezett neki. A tanár ezt, be sokszor s mi jóizüen adta elő.) A *Herczli* passzióval dolgozott. De ha az ember elvégezte napi munkáját, sürgősen, programmszerüen mulatni muszáj. Munka és mulatság ez a két kábitószer elfogadtathatja velünk a létnek, különben oly kétes értékü adományát.

Herczel tanár, ha letette az operateur fehér zubbonyát s letette a mütői kését, máris sietett szinházba, társaságba, mulatóhelyekre. Kirándult autóján, utazgatott, jól kosztolt, udvarolt. És a kis, zömük embert, azzal az ő jellegzetes, tótos, piros orrával, boldog cvikkerével, mindig csak viccelni, csak dudolni hallottam. Sohsem volt fáradt, aki ma elpihent, — mindig ráért, aki mától fogva, rá fog érni a végitélet napjáig.

Emlékszem még, — háborus tavasz volt. Két év előtt az Opera páholyában kerestem fel a tanárt egy nagyrabecsült iró kollégánk ügyében. Valami katonai igaztalanságot kellett elintézni. Herczli meghallgatta az ügyet, máris kész volt a terve s máris kezébe vette a dolgot. Nem halogatta holnapra. Otthagyta a *Tosca*-előadást és beült az autóba. Amint a rügyező fák feléje remegtek a lámpafényben s az autó futott, hallottam a tanárt, ahogy vaskos bajszába dalol. Még a Puccini-zene volt a fülében.

De észrevettem azt is, hogy valami egészen különös, groteszk fél-magyar, fél-német kuplé szöveget énekel a drága, jó professzor a talján zenéhez.

Mit gondolsz, mit énekelt a jólét és jól lét egészséges pirjától kicsattanó, bölcs, mosolyos ember?

Figyelj, figyeljetek! A sebészet és boldogság tanára ezt énekelte, hogy:

Meddig lá-áiom még, virágozni „die fák-s?... virágozni „die fák-s"? Die fák's, die fák's, die fák's?

Ezt a rémesen, bohó refrént ismételgette, variálta, majd mély basszusban, majd meg hizelgő tenorban, sőt füttyös, kihivó szopránban is. A dunai szál[illegible] előtt kiszálltunk. Betakart az édes ak[illegible]t. Szemlehunyva, mámorultan szivtuk be. S a tanár még mindig mormolta magában a megrázó, fura, macabre rögtönzést. Fülemet verdeste még mindég: *die fák-s, die fák-s, die fák-s!*

És most tél van kedves tanárom. És te belehaltál a télbe, jó tanárom. És tavasz lesz tanárom. Ki tudja kinek lesz tavasza? Lesz-e még tavasszal olyan boldog ember a földön, amilyen te voltál, tanárom, kedves, jó, okos, kitünő tanárunk, az életnek halott tanárja?

De a fák nem törődnek az emberekkel, még a tanárokkal sem. Sem az élőkkel, sem a holtakkal. És tavasszal a rügyek bomlani és a bimbók pattanni fognak. Akácillat fog édesen áradni. De erről a szomoru tavaszról, a vidám professzor már nem fog tudni semmit. És nem fogja látni *die fák's*, virágok ékében az idegen Dunának, kihalt két partján.

Hatvany Lajos